

ŞEYH MAHMÛD NEDİM EN-NAKŞİBENDÎ'NİN MEVLİDİ

ihсан ŞEHİTOĞLU¹

ÖZ

İslam peygamberi Hz. Muhammed'in doğumunu kutlamak amacıyla yazılan mevlidler, Müslüman şairlerin Hz. Muhammed'e sevgi ve bağlılığının şiir diliyle ifadesidir. Mevlid şairlerinin peygambere sevgi ve bağlılığının ifadesi yanında mevlidler, okunduğu meclislerde dinleyicilerin de üzerinde olumlu etkiler bırakmıştır. Bu sebepten İslam coğrafyasında farklı dillerde hâlâ mevlidler okunmaya devam etmektedir. Mesnevi nazım biçimiyle yazılan mevlidler birçok bölümden oluşmaktadır. Bu bölümler Hz. Peygamber'in hayatından çeşitli kesitler ihtiva eder. İlk örneklerini Arap edebiyatında gördüğümüz mevlidler peygamberin vefatından çok sonra ortaya çıkmıştır. Arap coğrafyasının yanı sıra diğer Müslüman topluluklarda da mevlid türü kendi dillerince yazılmış ve yaygınlaşmıştır. Türk edebiyatında da 200'e yakın mevlid olduğu bilinmektedir. Yapılan araştırmalar sonucunda yeni mevlidler gün yüzüne çıkarılarak edebiyat literatürüne kazandırılmaktadır. Varlığı bilenen fakat şimdiye dek yeni yazıya aktarılmayan mevlidlerden biri de Şeyh Mahmud Nedim en-Nakşibendî'ye aittir. 19. yüzyılda yazılan Şeyh Mahmud Nedim'in mevlidi 299 beyit sayısı ile kısa mevlidler arasında yer alır. Çalışmamızda Şeyh Mahmud Nedim en-Nakşibendî'ye ait mevlidin incelemesi yapılmış ve transkripsiyonlu metni oluşturulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Klasik Türk Edebiyatı, 19. yüzyıl, Mevlid, Şeyh Mahmud Nedim.

The Mawlid Of Sheikh Mahmud Nedim En-Nakshibendî

ABSTRACT

The prophet of Islam, Mawlid written to celebrate the birth of Muhammad, Muslim poets it is an expression of love and devotion to Muhammad in the language of poetry. Besides the expression of the Mawlid poets love and devotion to the prophet, the mawlid had a positive effect on the audience in the assemblies they were read. For this reason, mawlid are still being read in different languages in the Islamic geography. Mawlid written in mesnevi verse form consist of many sections. These chapters contain various sections from the life of the Prophet. The mawlid, first examples of which we see in Arabic literature, appeared long after the prophet's death. In addition to Arab geography, the mawlid type was written in their own language and became widespread in other Muslim communities. It is known that there are nearly 200 mawlid in Turkish literature. As a result of the researches, new mawlid are brought to light and added to the literary literature. One of the mawlid whose existence is known but has not been transferred to a new article until now belongs to Sheikh Mahmud Nedim en-Nakşibendî. The mawlid of Sheikh Mahmud Nedim, written in the 19th century is among the short mawlid with 299 couplets. In our study, the mawlid belonging to Sheikh Mahmud Nedim en-Nakşibendî was examined and a transcribed text was created.

Keywords: Classical Turkish Literature, 19th century, Mawlid, Sheikh Mahmud Nedim.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Muş Alparslan Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, ihсанehitoglu@gmail.com, ORCID ID: 0000-0003-0748-3052

GİRİŞ

Arapça ولد/v-l-d kökünden “doğan çocuk” (Yıldız 2017: 1025) anlamına gelen mevlid, me’îl babıyla hem mekân hem de zaman ismi biçimini alır. Mevlid sözcüğü zamanla Hz. Muhammed’in doğum zamanı için kullanılan bir kavramdan edebi bir türe dönüşmüştür. İslam peygamberi Hz. Peygamber’in sağlığında onun doğum yıl dönümü kutlanmadığı gibi Hulefâ-yi Râşidîn dönemiyle Emevî ve Abbâsî devirlerinde de mevlidle ilgili bir uygulamaya rastlanmamaktadır (Özel 2004: 475). Hz. Muhammed’in doğum zamanı peygamberin vefatından sonra Müslüman âleminde oldukça önemsenmeye başlamıştır. Rivayetlere göre Halife Harun Reşid’in annesi el-Hayzûran (ö. 173/m. 789), Hz. Peygamber’in Mekke’de doğduğu evi mescit haline getirmiş ve Hz Muhammed’in doğum günü olarak kabul edilen Rebiülevvel ayının 11. ve 12. gecesi yaklaştığında bu ev ziyarete açılarak törenler düzenlenmeye başlanmıştır (Canım 2011: 137). Günümüzde de mevlid törenleri hala canlılığını korumakta öyleki mevlidler alan genişlemesiyle sadece Rebiülevvel ayının 11. ve 12. gecesinde değil halk arasında sünnet, düğün, mübarek geceler gibietkinliklerde de aktif olarak icra edilmektedir.

Mevlid türünün İslami edebiyat geleneği içerisinde ilk örnekleri Arap edebiyatında görülür. Zamanla İslam dünyasında yayılan mevlidler Müslüman Türk şairlerce de sıkça kullanılan bir tür olmuştur. Türk edebiyatında yazılan mevlidler içerisinde Süleyman Çelebi’nin 15. yüzyılda yazdığı “Vesiletü’n-Necât” isimli mevlidi coşkulu anlatımıyla oldukça beğeni kazanmış ve birçok şairin esin kaynağı olmuştur. Mevlid türünün Anadolu sahasında yaygınlaşması ve beğenilmesinde Süleyman Çelebi’nin eserinin katkısı kaçınılmazdır. Süleyman Çelebi mevlidinin samimi ve sehli mümteni tarzda söylenmiş olması gönülleri bağlamada etkili olsa da mevlid türünün yaygınlaşması ve beğenilmesindeki en önemli etken Hz. Muhammed’e olan içten bağlılık ve muhabbetidir.

Genellikle mesnevi nazım biçimiyle vücut bulan mevlid türü İslam edebiyatı sahası içerisindeki en yaygın türlerdendir. Aruzun kısa kalıplarıyla yazılan mevlidler birçok bölümden oluşur. Bu bölümler peygamberin hayatından çeşitli kesitlerdir. Hz. Peygamber’in vefatından sonra ortaya çıkan mevlid türünün ilk örnekleri Arap edebiyatında görülmektedir. Arap edebiyatında mevlid, Hz. Peygamber için yazılan övgü türündeki şiirleri ifade ettiği gibi onun doğumu, hayatı, isimleri, hasâis, ve şemâili, faziletleri, mucizeleri, ve gazveleri gibi konuları kapsayan sîret türü eserler için de kullanılmaktadır (Köksal 2011: 22). Arap coğrafyasının dışında diğer Müslüman topluluklarda da mevlid türü kendi dillerince yazılmış ve yaygınlaşmıştır.

Türk edebiyatında geçmişten günümüze değin birçok mevlid yazılmıştır. Parlakpınar, (2020: 4) Cevherî’nin mevlidi üzerine yapmış olduğu çalışmada şu ana dek tespit edilen 123 mevlid olduğunu belirtir. Bu sayının yapılacak yeni çalışmalar neticesinde artması kaçınılmazdır. Bu çalışmada varlığı bilenen fakat şimdiye dek yeni yazıya aktarılmayan Şeyh Mahmud Nedim en-Nakşibendî’ye ait mevlidin incelemesi yapılarak transkripsiyonlu metni oluşturulmuştur.

1. Eserin Genel Özellikleri

1.1. Eserin Müellifi:

Eserin müellifi Şeyh Mahmud Nedim El-Nakşibendî'dir. Müellifin özel yaşantısı hakkında edebiyat literatüründe kayıt bulunmamaktadır. Ancak eserin metinden sonraki sayfalarında yer alan açıklayıcı bilgilerde müellifin babasının adı Muhammed Rüşdi Efendi olduğu bilgisi yer almaktadır. Yine bu bilgilerde dönemin padişahı II. Abdülhamid'e övgüler yer almaktadır. Bu da bize müellifin II. Abdülhamid dönemi şairi olduğu bilgisini vermektedir. Müellifin künyesinde de ifade edildiği üzere müellif, Nakşibendî tarikatına mensuptur. Müellif eserde iki yerde mahlas kullanmıştır. İlkinde aruz tasarrufu (tahfif) gereği mahlasını Nedmî, şeklinde ikincisinde ise Nedîm şeklinde kullanmıştır.

Nedmî seniñ 'ışkıñ bu cān şundi cemâlinden hayâ
Hükm-i rızâdan girmişem kırbânına Muhammedin (11)¹

Medhine girdi icâzetle **Nedîm**
Dilerem bâbında olam ben kadîm (64)

1.2. Eserin Adı:

Müellif eser içerisinde esere özel bir ad vermemiştir. Eserin baş kısmında "Mevlûd" kelimesi yer almaktadır. Ancak bu başlık müstensihe de ait olabilir.

1.3. Eserin Yazılış Tarihi:

Metinde eserin yazılış tarihine yönelik bir tarih düşürme bulunmamaktadır. Ancak eserin metinden sonraki sayfalarında 9 Reb'ü'l-evvel 1303 (16 Aralık 1885) tarihi yer almaktadır. Bu tarihin eserin baskı tarihi olması muhtemeldir.

1.4. Eserin Yazılış Sebebi:

Şair, mevlidinde "sebeb-i te'lif" için özel bir başlık kullanmamıştır. Bu bölüm mevlid içerisinde 47-74 beyitleri arasında ifade edilmektedir. Şair mevlid yazma sebebine yönelik mânâ hazinesinden kendisine bir haber ulaştığını ve beşerin hayırlısının (Hz. Muhammed) kendisine destur verdiğini, böylelikle bu anda o habibin sırrının canına ulaşıp gönlüne onun aşkı nasip olduğunu belirtir. Ayrıca kendisine bu sırrı gönül mülkünde tutmasını ve bunun emir ile verildiğini söyler. Ardından peygamberin kendisinden vasıflarını söylemesini belirterek İrem bağı cennetinden haber verip nice canların ihya olmasını istediğini ifade eder. Böylelikle şair mevlidini kendisine peygamberden verilen bir destur ve emir ile yazdığını iddia etmektedir.

Kenz-i ma'nîden irişdi bir haber
Virdi destûrımı ol hayru'l-beşer (47)

¹ Rakamlar beyit numaralarına aittir.

İrdi cânıma bu dem sırr-ı habîb
Oldı gönlüme anın 'aşkı nasîb (48)

Țut gönül mülkünde bu sırrım didi
Emrile bunı sana virdim didi (48)

Söyle evsâfımı ey merd-i cemîl
İç şarâbın sâfını budur delîl (51)

1.5. Eserin Nüshası:

Eserin matbu nüshası İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığında "Mevlûd / Şeyh Mahmud Nedim en-Nakşibendî" adıyla kayıtlıdır. Eserin demirbaş numarası Hİ_506, yer numarası 297.871 MAH Rebiülevvel 1303 k.1/1'dir. Eserin hattı harekeli bir yapıda olup eski harflerle baskısı yapılmıştır.

1.6. Eserin Vezni:

Mevludin genelinde dört farklı vezin kalıbı kullanılmıştır. Eserin başında ve sonunda yer alan gazelerde "müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün" kalıbı, vasita beyitlerinde "fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün" kalıbı, eserin genelinde "fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün" kalıbı ve eser içerisinde belirli beyitler arasında "mefâ'ilün mefâ'ilün fe'ülün" kalıbı kullanılmıştır. Metindeki kalıp değişiklikleri tamamen tesadüfidir. İki beyitte de beyitin ilk mısrası ile ikinci mısrası farklı kalıplardadır. Bu durum şaire özgü değildir. Klasik şiirde böylesi bir vezin kullanımına az da olsa rastlanmaktadır. Eser içerisinde yer yer vezin hataları ile birlikte kısmen imla hataları da bulunmaktadır.

1.7. Eserin Beyit Sayısı:

Eserde beyit sayısı herhangi bir beyitte lafzen belirtilmemiştir. İncelemesini yaptığımız nüshanın toplam beyit sayısı 299'dur.

1.8. Eserin Muhtevası:

İki yüz doksan dokuz beyitten müteşekkil olan mevlid, iki gazel nazım şekli arasında yer almaktadır. Bu yönüyle Eserin başlangıcında on bir beyitten oluşan "Muhammedin" redifli gazel, eserin son kısmında ise on yedi beyitten oluşan "Mustafa" redifli gazel bulunmaktadır. Klasik mevlidlerde görülen peygamberin siyerine yönelik birçok bölüm bu mevlidde bulunmamaktadır. Haliyle eser çok kapsamlı değildir. Eser içerisinde bölüm başlıkları yoktur. Eserin ağırlıklı bölümünü peygambere övgü ve peygamberin güzel ahlakının vasıfları ve doğumu oluşturmaktadır. Eserde beyit numaralarına göre oluşan bölümleri bir tablo ile şu şekilde göstermek mümkündür:

Beyit Aralığı	Muhteva
1-11	Naat
12-41	Besmele ile başlayan bu bölümde Allah'a övgü, Allah'ın çeşitli isimlerinin anılması, Allah'ın yüceliği, bir ve eşsiz oluşu.
42-45	Peygamberin hürmetine cihanın yaratılışı ve peygambere övgü.
46, 75, 104, 124, 159, 179, 214, 252, 281, 299	Vasıta beyitleri. Eserde vasıta beyitleri hep aynıdır. Vasıta beyti özgün bir yapıdadır. Bu beyitlerde peygamberin hürmetine cümle mahlûkun yaratıldığı ve peygambere salavat verilerek günahların affedilebileceği ifadesi yer almıştır.
47-74	Sebeb-i te'lif.
76-103	Peygamberin nurunun varlığı, annesi Âmine ile babası Abdullah'ın birbirine uygun oluşu ve anne rahminde varlık belirmesi.
105-123	Peygamberin vasıfları, faziletler; enbiyalar ve insanlar arasındaki yeri. Allah'ın habibi oluşu.
125-158	Peygamberin doğumu.
160-163	Doğumla birlikte oluşan nur karşısında annesinin hayreti, meleklerin selam vermesi ve annenin Allah'a hamd edişi.
164-173	Peygamberin dünyaya gelişini kutlamaya yönelik merhaba bölümü.
174-178	Peygamberlik vasıfları
180-213	Peygamber yoluna girmenin faydaları ve peygamberin güzel ahlakının vasıfları.
215-251	Peygambere tabi olmanın faydaları.
253-280	Peygamberin güzel ahlakı ve ümmetinin aşk ile ona tabi olması gerektiği.
282-298	Naat

1.9. Eserin Dil ve Anlatım Özellikleri:

Şeyh Mahmut Nedim'in mevlidinde her beyitte mutlaka Arapça ya da Farsça sözcük kullanılmış ancak eser öğreticilik düşüncesi ve her mevlid gibi sıkça okunma endişesiyle yazıldığı için eserin anlaşılması kolaydır. Eseri yazıldığı dönem içerisinde değerlendirdiğimizde Arapça ve Farsça sözcüklerin fazla kullanımı son derece normaldir. Eserde az da olsa Eski Anadolu Türkçesinin dil özelliklerini yansıtan -gıl, -gil emir eki, -üben gerundium eki gibi unsurlar da bulunmaktadır.

Şiir tekniği bakımından eserde yer yer vezin kusurları olsa da şairin vezne ve özellikle kafiye hâkim olduğu görülmektedir. Eserin sanatlı bir anlatıma sahip olduğunu ve sehli mümteni söyleyişlerini ihtiva ettiğini

söyleyemeyiz. Nitekim eserde sanatlı söyleyişlere çok az yer verilmiştir. Mevlidde dinî argümanlar sıkça yer alsa da eserin dili sadedir.

SONUÇ

19. yüzyılda Nedim mahlasıyla mevlid yazarak mevlid yazan şairler halkasına katılan şairlerden biri de Şeyh Mahmut Nedim'dir. Edebiyat literatüründe hayatına yönelik bilgi bulamadığımız şair hakkında detaylı bilgi elde edilememiştir. Eser içerisinde eserin yazılış yılına yönelik bir tarih düşürme ifadesi bulunmamaktadır. Ancak eserin sonunda verilen ardında açıklayıcı bilgilerde 9 Rebî'ü'l-evvel 1303 (16 Aralık 1885) tarihi yer almaktadır. Bu tarihin eserin baskı tarihi olduğu düşünülmektedir.

Şair mevlid yazma sebebine yönelik mânâ hazinesinden kendisine bir haber ulaştığını ve beşerin hayırlısının (Hz. Muhammed) kendisine destur verdiğini böylelikle bu anda o habibin sırrının canına ulaşmış gönlüne onun aşkı nasip olduğunu belirtir. Böylece şair mevlidini kendisine peygamberden verilen bir destur ve emir ile yazdığını iddia etmektedir: Ancak bu emir almanın rüya ile mi yoksa bir vecd halinde mi gerçekleştiğine yönelik bir ifade eserde geçmemektedir.

İki naat arasında yer alan mevlid iki yüz doksan dokuz beyitten müteşekkildir. Eserin baş ve son kısımlarındaki naatlar gazel nazım şeklindedir. Bu durum mevlidlerde rastlanan bir özellik değildir. Eser bu yönüyle özgün bir yapıdadır. Klasik mevlidlerde görülen peygamberin siyerine yönelik birçok bölüm bu mevlidde bulunmamaktadır. Haliyle eser çok kapsamlı değildir. Eser içerisinde bölüm başlıkları yoktur. Eserin ana konularını peygambere övgü, peygamberin güzel ahlakı, vasıfları ve doğumu oluşturmaktadır.

Eseri yazıldığı dönem içerisinde değerlendirdiğimizde Arapça ve Farsça sözcüklerin sıklıkla kullanılması son derece normaldir. Nazım tekniği bakımından eserde yer yer vezin kusurları bulunmaktadır. Metin içerisinde farklı vezin kalıplarının kullanımı dikkat çekicidir. Eserin sanatlı bir anlatıma sahip olduğunu ve sehli mümteni söyleyişlerini ihtiva ettiğini söyleyemeyiz. Nitekim eserde sanatlı söyleyişlere çok az yer verilmiştir. Mevlidde dinî argümanlar sıkça yer alsa da eserin dili ağır değildir. Öğreticilik düşüncesi ve her mevlid gibi sıkça okunma endişesiyle yazıldığı için mevlidin anlaşılması kolaydır.

İki yüz doksan dokuz beyitten oluşan eser kısa mevlidler kategorisinde değerlendirilebilir. Şekil ve muhteva açısından değerlendirdiğimiz eser bir takım teknik kusurlar barındırmaktadır. Eser içerisinde tekrarlara düşmeyen şairin sade ve içten anlatımıyla özgün bir mevlid oluşturduğu kanaatindeyiz.

METİN

MEVLÜD

- [1b] 1 [Vezin: _ _ _ . _ / _ _ . _ / _ _ . _ / _ _ . _]
Cümle maḥlûk var oldı gel divânına Muḥammediñ
Zâhir olur nûr-ı Hudâ fermânına Muḥammediñ
- 2 Hem şalâvat evvelâ eyle ḥulûş-ı ḳalbile
Virâneler ma‘mûr olur iḥsânına Muḥammediñ
- 3 Evvel şerî‘atda beḳâ ḥamdiyle girsen ey şehâ
Gel tüt bu ‘aşḳiñ yolunu pinhânına Muḥammediñ
- 4 Hük-m-i ḥaḳîḳatda bulun ‘ilm-i ma‘ârîfde bulun
Sırr-ı tarîḳatde bulun dîdârına Muḥammediñ
- 5 Sa‘y it vişâline iriş ḥubb-ı mekânına iriş
Feyz-ı cemâline iriş nûrânına Muḥammediñ
- 6 Şıdḳ-ı şadâḳatle yapuş ‘ilm-i nezâketle yapuş
Şabr-ı şecâ‘atle yapuş dâmânına Muḥammediñ
- 7 Bul ‘ışḳını ser-dâr ol bâbında sen cevân ol
Hük-m-i beḳâ sulṫânı ol sulṫânına Muḥammediñ
- 8 Vir göñlüñi eyle ṫapu açacaḳ ancaḳ ol ḳapu
Cânını sen cânâna vir îmânına Muḥammediñ
- 9 Elde rızâyı tüt müdâm eyle tazarru‘ rûz u şeb
Bulur ḥayât zâtiñ seniñ bürhânına Muḥammediñ
- 10 Oḳuyalım mevlûdını zıkr idelim ol serveri
İki cihânıñ rehberi ir ḥânına Muḥammediñ
- 11 Nedmî seniñ ‘ışḳıñ bu cân şundı cemâlinden ḥayâ
Hük-m-i rızâdan girmişem ḳurbânına Muḥammediñ
- [2a] Bismi‘llâhi‘r-rahmani‘r-rahîm
[Vezin: _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _]
12 Besmeledir ibtidâ zıkrım müdâm
Ḥamd idelim zâtına ola tamâm
- 13 Zât-ı pâkiñ şun‘ına irmez ‘uḳûl
Ḳaldı ‘âciz ḥikmetinde her fuḥûl
- 14 Rûz u şeb ‘âşıḳlarıñ ister rızâ
Bulmaḳ isterler cemâliñ Rabbenâ

- 15 'Âlem-i fânide biz yol gözlerüz
Bâkî için bunda rahmet beklerüz
- 16 Vaḥdeti keşretde isterüz kamu
Emr kıldın bizlere *lâ-takneṭū*¹
- 17 Cānlı cānsuz hep sücüd eyler saña
Cümlesi luṭfîñ diler şubḥ u mesā
- 18 İns ü cin çekmekdedür her dem firār
Olmayım ferdā diyü senden ırak
- 19 Tutmuşuz dergāhıña yüz yā İlāh
Ġayrı yoḡ bir özge senden pādişāh
- 20 Gözde kuvvet dizde dermān yoḡ muḥāl
Kıllaruz zārî ṭapuda 'arzuḥāl
- 21 Cümle ma'lūmdır saña yā Müste'an
Lik emr itdin niyāzı armağan
- 22 Sen münezzeh pādişāhsıñ bî-riyā
Saña maḥşüşdür Celāl-i kibriyā
- 23 Hükmiñe kâdir olamaz bir aḥad
Hiç soñ olmaz işinden tā ebed
- 24 Muntazırdır emriñe bu cümle cān
Cümlesi senden diler emn ü emān
- 25 Sen mürüvvet şāhibisiñ ey Hüdā
Olmaya 'āşıklañın senden cüdā
- 26 Sen Ġanisiñ yā Kerīm ü yā Vedūd
Senden özge Ġayrıya olmaz sücüd
- 27 Yoḡ şerikiñ kılhu Allāhu aḥad
Okuruz 'aşkıña Allāhu's-şamed
- [2b] 28 Vaşfıla olmaz beyān zātıñ seniñ
Medḥile olmaz 'ayān zātıñ seniñ
- 29 Cümle mevcüdun seniñ vaşşāf ola
Nice anlar medḥ ide ki bir yol bula²

¹ (Kur'ân-ı Kerīm 39: 53) "Ümit kesmeyin"

² Bu dizede vezin kusuru vardır.

- 30 Vaşf iden ‘aciz alur umar devā
Görmeyem dāreynde dir dūrli cezā
- 31 İdemez kimse anıñ zıkrin edā
Bir tecellī ılsa avline udā
- 32 Tā ezelden ‘ıřıla ma‘cūn olur
Mālik olmaz kendine meftūn olur
- 33 Ğayrı bilmez cānını bil o nigār
Virmiş aña ‘ilm-i fazlı Kirdigār
- 34 Fazl-ı nūrından buldı bu ‘ālem vücūd¹
Kūn² didi var oldılar cümle şühūd
- 35 Emr ıldı ‘āleme şundi nidā
Cümle malūk geldi dūnyāya fidā
- 36 Kimine virdi bünūvvet ol kerīm
Kimini ıldı re’s itdi ‘azīm
- 37 ‘Aşıa virdi cemāliñ zū’l-celāl
ıldı merbūt ükmine şāhib-cemāl
- 38 Kimine ıldı şehīd virdi ziyā
Cānına ıldı kimisiñ mübtelā
- 39 Kimine ‘ilmile ıldı rif’ati
Ğāziye şadi şundi ikmeti
- 40 Kimini çekdi ‘ulāya açdı bāb
Keşf-i ‘ālem ıldı anı fet-i bāb
- 41 Kimine gösterdi ‘azāb-ı elīm
ıldı amuda muarreb o Raīm
- 42 Muştafāniñ ürmetine bu cihān
alk olundu ‘arş kürsī kevn ü mekān³
- 43 Oldı serdār-ı nebī şāh-ı rızā
Buldı nebiler ayāt aldı cilā
- 44 Var olan geldi cihāna itidā
‘İzz ü şānında yetişdi bī-riyā

¹ Bu dizede vezin kusuru vardır.

² (Kur’ān-ı Kerīm 2: 117; 3: 47, 59; 6: 73; 16: 40; 19: 35; 36: 82; 40: 68) “O/der ve olur.”

³ Bu dizede vezin kusuru vardır.

- [3a] 45 Her biri bir hükümle buldı 'atâ
Añlamadı qadrini gül her nevâ
- [Vezin: _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _]
- 46 *Muştafâniñ hürmetine cümle maḥlûk oldı var*
Vir şalâvat 'avf ider 'işyânımızı Kırdigâr
- [Vezin: _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _]
- 47 Kenz-i ma'niden irişdi bir ḥaber
Virdi destürımı ol ḥayru'l-beşer
- 48 İrdi cânıma bu dem sırr-ı ḥabîb
Oldı göñlüme anıñ 'aşkı naşîb
- 49 Tüt göñül mülkünde bu sırrım didi
Emrile bunu saña virdim didi
- 50 İzninledir saña şundığım kelâm
Fażl-ı nūrından irişdi it tamâm
- 51 Söyle evşâfımı ey merd-i cemîl
İç şarâbıñ şâfımı budur delîl
- 52 Nice cânlar olsun ihyâ ey püser
Ravza-i bâğ-ı İremden vir ḥaber
- 53 Cânıma şundi bu 'ışkıñ âbını
Virdi bu dem zâtınıñ esrârını
- 54 Bâb-ı dergâhında ḥubbum var olur
Cism-i cânım 'ışkıla ma'cün olur
- 55 Ma'rifet nūrından açdırdı zebân
Şevkile kıldı bu cânı şadumân
- 56 Cân ḥuzûrında beḳâyım her zamân
Geldi Mevlâdan bu kudret bu me'ân
- 57 Bâbına miftâḥ idindi o kerîm
Şıgadı destiyle göñlüm o kerîm
- 58 Hük-m-i Raḥmandan gelüpdür bu ḥiṭâb
Şanma kendimden o şâh virdi cevâb
- 59 Niceler meddâḥ olup girdi yola
Düşdiler 'ışk-ı ḥaḳîkat bâğına

- 60 Her biri bir dürli küşād eyledi
Cānını ‘ışığında ābād eyledi
- [3b] 61 Nice ‘aşıklar gelüp kıldı tapu
Bāb-ı dergāhından aldı müşk-bū
- 62 İmdi var oldı bu ‘ışım ey ḥabīb
Ḳamu dertlülere sen oldın ṭabīb
- 63 Cümlesi buldı ‘ilāciñ ‘ālī yol
Olmadı şānında zerrece ḳuşūr
- 64 Medḥine girdi icāzetle Nedīm
Dilerem bābında olam ben ḳadīm
- 65 Medḥine ḳadir olamam bir zamān
Līk emri ḳıldı açdırdı zebān
- 66 Zīr çöküp çekdim serimi ceybime
Dilerem ki bakmayalar ‘aybıma
- 67 Fātīḥayla rūḥuma şād ideler
Vālideynim daḥı ābād ideler
- 68 Ma‘nā āsān ola sa‘yım bu hemān
Diñleyenler zabṭ ide pīr ü civān
- 69 Her hevādan geçeler ta‘bīr ile
Bulalar ‘izz ü şeref taḳrīr ile
- 70 Bu ‘ulūm bābu’r-rızādır aç başar
‘Aşıḳa olmaz dirīg Ḥaḳdan nazār
- 71 Vaşfila bu ḥāme ṭurmaz n’ideyim
Ḳaḅḅı birle bunda ben şerḥ ideyim
- 72 Nice yerde vaşfını şerḥ eyledim
Emrile yazdım kitāb vaşf eyledim
- 73 Her vakit ‘uşşāk içinde zīkr ola
Oḳudanlar mevlūdın ābād ola
- 74 Ümmet olan ḡarḳ ola ger raḥmete
Bī-‘aded nā’il olalar ni‘mete
- [Vezin: _._._/_._._/_._._/_._.]
- 75 *Muştafānīñ ḥürmetine cümle maḥlūḳ oldı var*
Vir şalāvāt ‘avf ider ‘işyānımızı Kirdigār

- [4a]
- 76 [Vezin: . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _]
Kelâmiñ ibtidâsı 'ilm-i hikmet
Ledünniden gelür cāna sa'âdet
- 77 [Vezin: _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _]
Ĥamdıla tıtdım kalem girdim yola
Gül gelince zâr düşermiş bülbüle
- 78 Rûz u şeb artmağda nālâniñ seniñ
Verdiği yol yeri mestâniñ seniñ
- 79 Muştafâ ervâhı halk oldu ezel
Olmadı aña ber-â-ber bir bedel
- 80 Cümle 'âlem rûhına virdi haber
Cümleye oldu delil hayru'l-beşer
- 81 Emri kıldı kim şehâdet ideler
Ĥaqq bir bilüp şalavât ideler
- 82 İki fırka oldu ervâh-ı kamu
Biri cennet buldu birisi tamu
- 83 Cümlesi imânla halk oldılar
Ĥubbe-i kandile nazâr kıldılar
- 84 Lik hükm ile gider cümle gelen
'Adlıla bulur nizâmı her beden
- 85 Koydı kandil içre o rûh-ı 'azîm
Bir nazarla cümle cân geçdi qadîm
- 86 Nûr-ı kandilini aldı yanına
Niceye kıldı hayât bil şânına
- 87 Devr olındı nice cân nice zamân
Emr kıldı gele ol şâh-ı hûbân
- 88 Âdemiñ vechinde nûr-ı Muştafâ
Bir zamân anda qarâr itdi hümâ
- 89 Şite naql oldu kemâl-i luţfila
Niceyi devr eyledi o besmele
- 90 İrdi 'Abdullâh ol nûr-ı 'ulâ
Zâhir oldu anıñ alında ziyâ

- 91 Çokları t̄alib olurdu kendine
Düşdiler bir nice nisā ardına
- 92 Dirler idi bu ziyā bize ‘ilāc
Gör kimiñdir bu sa‘adet ile t̄ac
- 93 Āmineye anıñ h̄ali pāk-z̄āt
Nūr-ı vechinde görünmişdi şıfāt
- [4b] 94 Girdi dārına anıñ virdi selām
Gitdi andan nūr-ı rahmet ve's-selām
- 95 Āmine buldı müşerrefle ziyā
Oldı naql ‘Abdullāh alnından aña
- 96 Oldı Āmine o nūruñ anası
Bil H̄alimedir o dürrin dāyesi
- 97 Çün düşünce Āmine rahmine nūr
Gitdi zulmet ‘aleme geldi sürür
- 98 Cümle ‘alem şād olup h̄andān olur
Bilmez ammā h̄ükmini şādān olur
- 99 Her nebātet hem ticāret oldı çok
Gitse biri birine dimezdi yok
- 100 Kaht olmadı ne vebā ey ‘aziz
Cenge h̄azır¹ olmadı bir kişi tiz
- 101 Cümlesi emn ü emān buldı qarār
Dimez oldı biri nedir işbu kār
- 102 K̄amu ser-gerdān olup bī-hüşdadır
Añlamazlardı ki aḥvāl k̄andadır
- 103 Her biri fi‘line sālīm oldılar
Bilmediler ‘aql u fikrin t̄urdılar
- [Vezin: _ . . . / _ . . . / _ . . . / _ . . .]
- 104 *Muştafānıñ h̄ürmetine cümle maḥlūk oldı var
Vir şalāvāt ‘avf ider ‘işyānımız Kirdigār*
- [Vezin: _ . . . / _ . . . / _ . . .]
- 105 Söyle ey bülbül yine pervāz idüp
Nūr-ı hikmetden tecelliye düşüp

¹ h̄azır: h̄azır

- 106 'İşk-ı pinhânından āgâh eylegil
Hüb-ı ra'nâdan gönül feth eylegil
- 107 Aç dehânîñ diñleyenler ola şād
Dök қоқууу bu gönüller ala dad
- 108 Şaç gül-ābı oқu na'tıñ bul hayāt
'İşkıla tutun yolu olmaz memāt
- 109 Cümle 'ālem içre hāmid bil anı
Seyyididir server-i peygamberi
- [5a] 110 Zātı için kıldı maḥbūbı Raḥīm
Cebrā'ıl getürdi Qur'ānu'l-ḥakīm
- 111 Yaş қодı оқунди kitāb-ı mübīn
Nesh olundı ğayrısı ey mäh-ı dīn
- 112 Anların hükmini iḥbār eyledi
Bir münevver ḳal'a izhār eyledi
- 113 Enbiyālar hükmini itdi beyān
Raḥmeten lil'ālemīnden buldı cān
- 114 Cümle nebīye anı kıldı delīl
Buldılar cümle hayātı hem ḥalīl
- 115 Fazl-ı evşāfiñ anıñ kimler bilür
Ḳadr-i a'lāsıñ anıñ kimler bilür
- 116 Şükr girsünler bu dem ümmetleri
Nice devletdir ki geldi bil anı
- 117 Tā ezelden ḥalḳ idince 'ālemi
Viridi cümleñiñ naşibiñ ol Ğanī
- 118 Kün ḥiṭābında yetişdi cümlesi
Cümleñiñ yazıldı anda ḳubbesi
- 119 Buldılar fermānını bu cümle cān
Ḳalmadı bir ğayrısı pīr ü civān
- 120 Yolu yirin oldı taḳsīm ser-te-ser
Enbiyā' vü evliyā aldı ḥaber
- 121 Hem virildi cümleñiñ cinānda
Hem virildi cümleñiñ şīrānda

122 Cümle maḥlûkî qarârın buldılar
Rızkıñ alup cümle ḥâzır¹ turdılar

123 Ol vakit irdi ‘Azâzile zevâl
Olmadı Âdem gününde işbu ḳâl

[Vezin: _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _]

124 *Muştafâniñ ḥürmetine cümle maḥlûḳ oldı var*
Vir şalâvat ‘avf ider ‘işyânımız Kirdigâr

[Vezin: _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _]

125 Gel beri ‘ışkıla küşâd idelim
Meclisi zıkrıñden irşâd idelim

[5b] 126 ‘İzzetile şundi o şâha nidâ
Vaḳt irişdi ey ḥabîbim Muştafâ

127 Seniñ içün cümle cân ḥâtimdedir
Zulmet içredir bu ‘âlem ḡamdadır

128 Cenneti kıldım müzeyyen yâ ḥabîb
Saña vü ümmetiñe kıldım naşib

129 Kılmışam seniñ içün miftâhıñ al
Saña maḥşüşdur ‘alile sâye şal

130 Bâb-ı tıamuyı ḳapatdım müctebâ
Ḳıl şefâ‘at ümmetiñe Murtażâ

131 Muntazırdır seniñ içün ins ü cin
Gözedirler yoluñı ey faḡr-ı dîn

132 Lât u Uzzâdan yeri eyle temiz
Küfr içindedir cihân şimdi ‘azîz

133 Cümle ‘âleme şadâ gelsün devâ
Dilli dilsiz şaḡır bulsun şifâ

134 Vâḳi‘ oldı nice pinhân ser-te-ser
Gördi ol ḥayru'n-nisâ virdi ḥaber

135 Vaşf olunmaz gerçi bir ta‘bîr idiñ
Söz uzanur medḥini taḳrîr idiñ

136 Çok ‘âlâmet oldı zâhir bî-riyâ
Secde kıldı ay ü gün emr-i Ḥudâ

¹ ḥâzır: ḥâzır

[Vezin: . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _]

- 137 Ki nūr olmış idi ibkâ huzūrda
Bu kez emr eyledi Hāllāk o nūra
- 138 Gidüp buldı Āmineyi muḥakkaḳ
Ki şaḳ oldı cemāliñ nūri muṭlaḳ
- 139 Anıñ nūri cihānı kıldı işrāk
Gören bilmezdi kendin şöyle berrāk
- 140 Beḳāya nūr virildi oldı ibkâ
Ziyālandı tamāmet milk-i aḫrâ
- 141 Ḳamerle şems oldı zerre ey cān
Görünmedi nücūmlar cümle ḫayrān
- 142 Bu dem eyledi pervāz rûḫ-ı a'lā
Ṭururdu ḳandil içinde müheyyā

- [6a] 143 *Ḳasemnāda*¹ ki yazdı şāniñ 'ulyā
Ber-ā-ber yazdı ismin mu'allā
- 144 Yazıldı levḫiñ ibtidā kelāmı
Bunca ḫaṭveye ḳayd itdi āli
- 145 Ki lāilāhe illāllāh yazıldı
Muḫammeddir resūlallāh yazıldı
- 146 Yazıldı şoñra Ḳur'ān cümle ḫikmet
Düzeldi bunıñ ardınca tamāmet

[Vezin: _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _]

- 147 On ikincisi rebī'ü'l-evveliñ
Gice işneyde ziyā efḳaliñ

[Vezin: . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _]

- 148 İrişdi cümle ervāḫ-ı nebiler
Ḫuzūra geldi ervāḫ-ı veliler
- 149 Ne var geldi ḳamu ervāḫı şādān
Görünmez oldı yeryüzi rûḫān
- 150 Melekler itdi cümle ṭurdu dīvān
Ki şaf şaf dā'ire baḡladı ḫübān

¹ (Kur'ân-ı Kerîm 43: 32) "Biz bölüştürdük"

151 Yetişdi hürî [vü] ğilmân tamâmet
Anîñ her biri bir işle selâmet

152 Kimi tesbîh oğur kimisi temcîd
Kimi şalât oğur kimisi tevhîd

153 Kimi hâzır¹ olup el beste tırdı
Kimiler ol mekânda şaçı şaçdı

154 Döşendi bir döşek la¹ ü cevâhir
Zeberced incü çarşafdan menâvir

155 uruldı hayme-i incü-yi gevher
Setr itdi Āmineyi ousı ‘anber²

[Vezin: _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _]

156 Kāse ile şundılar bir şerbeti
Nüş idüben buldı anda hayreti³

[Vezin: . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _]

157 Görüp bilmedi kendini o pāk
Taayyürde alup itmezdi idrāk

[Vezin: _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _]

158 Anadan toğdı cihāna ol imām
ıl teveccüh hāzretine it kıyām

[Vezin: _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _]

159 *Muşafāniñ hürmetine cümle malûk oldı var*
Vir şalāvāt ‘avf ider ‘işyānımızı Kirdigār

[6b]

[Vezin: . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _]

160 Taayyürden gelüp tırdı divāna
Muammed nürını hem gördi ana

161 Cemālin görünce oldı bî-hüş⁴
Selām virdi melā’ik aldı medhüş

162 Segirtti secden ol itdi āhı
Dilerem senden ümmetim İllāhı

163 urup hāmd eyledi Allāha o şāh
Sen ğanisiñ cümleden yā pādişāh¹

¹ hāzır: hāzır

² Bu dizede vezin bozuktur.

³ hayreti: ayreti

⁴ Bu dizede vezin bozuktur.

164 Bu kez geldiler anda merhabâya
Şafâ'at kâni kenz-i Muştâfâya

[Vezin: _._._/_._._/_._.]

165 Merhabâ ey dîn-i izhâr-ı nidâ
Nüzhēt-i dîdâr-ı handân merhabâ

166 Merhabâ ey devlet-i faẓl-ı ziyâ
Cân içinde kenz-i îmân merhabâ

167 Merhabâ ey kudret-i bedrû'd-dücâ
Menba'ul-âyât-ı hûbân merhabâ

168 Merhabâ ey rif'at-i şemsü'd-đuhâ
Ni'met-i İslâm-ı berrân merhabâ

169 Merhabâ ey gül-şen-i bâğ-ı 'ulâ
Ma'sûkıñ maḥbûb-şiyân merhabâ

170 Merhabâ ey ma'den-i nûr-ı hüdâ
Müznibiñ derdine dermân merhabâ

171 Merhabâ ey 'ilm-i ihyâ-yı rızâ
Maṭla'ı Qur'an-ı dîvân merhabâ

172 Merhabâ ey 'âşıka şunan şadâ
Enbiyâlar faḥr-ı sulṭân merhabâ

173 Merhabâ ey sırr-ı Yezdân-ı beḳâ
Sırrıla bu cânda cânân merhabâ

174 Sen 'ulûm-ı enbiyâ bürhânısıñ
Cümle 'âlem ḥalkınıñ sulṭânısıñ

[Vezin: ._._./_._._/_._.]

175 Yaratdı seni hûb ḥallâğ-ı 'âlem
Var oldı cümle bu 'âlemlle Âdem

[7a] 176 Kılupdur 'âleme ḥatemü'n-nebiyyîn
Ki buldı ümmetiñ ezkânile dîn

[Vezin: _._._/_._._/_._.]

177 Her mekânda sen olun mevcûd hemân
Her vilâyet görene virdin emân

¹ Bu dize "fâilâtün fâilâtün fâilün" kalbındadır.

178 ‘Âli şanıñ vaşfını kimler beyân
İdemez ey şâhib-i feth-i cihân

[Vezin: _._._/_._._/_._._/_._.]

179 *Muştafâniñ hürmetine cümle maḥlûḳ oldı var*
Vir şalâvat ‘avf ider ‘işyânımız Kirdigâr

[Vezin: _._._/_._._/_._.]

180 Gel yine ‘izz ü şeref gülzârına
Ola sende bir cilâ dīvânına

181 Yolına cāniñ fedâ kıl bul hüner
Alasınsıñ nūr-ı vişâlinden eşer

182 Cāniñ ola cevher-i ḥüsnü'z-ziyâ
Sırr-ı ebvâbından al derde devâ

183 Añla ol ‘ilm-i ḥayâtıñ tâbını
Akıdır ‘âşıqlarına âbını

184 Ḥüsn-i ‘ömriñ vir anıñ fermânına
Ḥükmüni tut iresiñ dīvânına

185 Anda cevlan eyle kim açâ niḳâb
İçesiñ revnaḳ şarâb-ı misk-i nâb

186 Ura cisminde ziyâ gülzâr-ı nūr
Göresiñ büy-ı sa‘âdetden sürür

187 Bula bu cāniñ ḥayât ibḳâ dilir
Olmaya sen gibi bir sulṭân-ı şir

188 Bilesiñ nedir anıñ elvânını
Güşüñi aç alasıñ reyḥânını

189 Gel bugün dīvân-ı ‘ışḳa ṭuralım
Cân gönüli aña ḳurbân kılalım

190 Yürise gören anı ḥayrân idi
Ġamlı gelse yanına ḥandân idi

191 Ḥastalar gelse bulur idi şifâ
Gelse a‘mâlar olur[dı] rüşenâ

[7b] 192 Sözlere şirîn idi virü[r] cilâ
Diñleyen alur idi andan ziyâ

- 193 Mest olurdu bir görenler vechini
Tağıdırdı dirmez idi 'aqlımı
- 194 İstemezlerdi huzûrından cüdâ
Olsa biñ cânı iderlerdi fedâ
- 195 Ağzınıñ yarı idi çeşme devâ
Na'liniñ gübârı idi tütüyâ
- 196 İstemezlerdi cırâğ olsa gice
Berķ ururdu şu'lesi günden yüce
- 197 Açsa dihâniñ 'acâyib hâl idi
Bir görenler dirmez 'aqlıñ lâl idi
- 198 Yüziniñ indirse niķâbıñ o şâh
Zulmet içre ķalır idi şems ü mâh
- 199 Gitse bir hâneye başaydı kadem
Yoķluk olmazdı ziyâde dem-be-dem
- 200 Derd-i ğam miñnet bulunmazdı müdâm
Eyler idi 'ışkıla cânıñ tamâm
- 201 Çok durur bâğına anıñ müşteri
Görmek isterler cenâb-ı hâzreti
- 202 Gerçi sa'y iden velî 'irfân olur
Günigün bulur ziyâ handân olur
- 203 Kim ki cem'iyet kılar mevlüdına
Bil irenlerdir o şâhiñ dârına
- 204 Gör anıñ vaşfı nicedir 'âşıkân
Bunda ben tâlilbire kılam beyân
- 205 Anıñ için kıldı yâķütüden sarây
Misk-i ezferden¹ döşendi ol sarây
- 206 Urdı la'lini zeberceden anıñ
Hem tönatdı hür u ğılmândan biliñ
- 207 Nice hayme virdi eṭrâfında bil
La'l u altun yaratdı fehm kı

¹ ezfer: ezfer

- 208 Cevherinden yazdı haṭṭı üstüne
Çok melâ'ik virdi anıñ destine
- [8a] 209 Her biri bir 'ilmile meşgûl olur
Seyr ider sultânını maḳbûl olur
- 210 İki ırmağın aḳıtdı önüne
Şûrb-i hayât virdi anıñ adına
- 211 Virdi hem iki Burâḳ seyrân için
Gide ol serverine mihmân için
- 212 Nice ni'metleri vardır ey emîn
Ḳalb-i ḥâlişle bulur mü'min hemîn
- 213 Vaşf ile beyâna gelmez bu me'an
Mevlidini oḳudup bulun hemân
- [Vezin: _._._/_._._/_._._/_._.]
- 214 *Muştafânın ḥürmetine cümle maḥlûḳ oldu var*
Vir şalâvat 'avf ider 'işyânımızı Kirdigâr
- [Vezin: _._._/_._._/_._.]
- 215 Gel beri 'aşkında cevlân eylegil
Cânını ol câna ḳurbân eylegil
- 216 'İzz-i luṭfında dilâ bürhâna gel
Şevket-i ḥüsn-i ziyâ sultâna gel
- 217 Bâb-ı dergâhında gel ma'cûn olun
'İşḳıla girin yola memnûn olun
- 218 Kendi ḳubbende yetişsün bir fidân
Şan'atı ḥükm-i Ḥudâdan bul hemân
- 219 Fazl-ı nûrından irişür gör cemâl
Ḥubb-ı evşâfindan al şâfi zülâl
- 220 Perdesinde ṭur hemân vişâle ir
Cevher-i zâtından kemâle ir
- 221 Mâteḳâddem mâte'âḥḥar zenbiñi
'Avf ider şânında virür fazlıñı
- 222 Cism ü cânın her zamân mevcûd olur
Bu özin bâb-ı rızâda cân olur

- 223 Melce'in kimdir bilür misiñ seniñ
Mağzeniñ kimdir görür misiñ seniñ
- 224 Cevherin atma yabana it tapu
Açacağ oldur saña ancağ kapu
- [8b] 225 Dârına gir bulasıñ andan devâ
Bu fenâda nefse oldın mübtelâ
- 226 Bunda 'işyân iken âzâd¹ olasıñ
Şâh-ı devletde bu cāniñ bulasıñ
- 227 Belki mihmānsiñ burada sen henüz
Virme 'ömrini hebāya ey 'aziz
- 228 Hücçetiñ var mı elinde pehlivān
Gel virir misiñ bu 'ömrinden nişān
- 229 Dâ'imâ hāmd eyle farzullāhı kıl
Havf-ı rabbānî saña erzānî kıl
- 230 Kendiñi mevt aña dünyāda hemān
Qabr-i hāliñ kıl tefekkür her zamān
- 231 Gel gāzab eyleme kendi özine
Ebsem ol yeri hālimiñ izine
- 232 Gelse biri eyleme telh-i kelām
Hoş cevābla eyle o zāta kıyām
- 233 Hācetiñ red eyleme ābād kıl
Qudretiñ var ise anı şād kıl
- 234 Kendini çek māsivādan ol beri
Alasıñ şāfi zülālîñ nūrını
- 235 Müşterî ol nūrına bul ref'ini
Sım ü zerle olmaz anıñ kıymeti
- 236 Vir şalavāt alasıñ olma baḥîl²
Toldurur nūrıla qalbiñ ol Celîl
- 237 Dü zamānda bu vücūd bākî olur
Lā-mekān şehrine cāniñ yol bulur

¹ âzâd: âzâd

² baḥîl: paḥîl

- 238 Kenz-i ma'nîden virür fazlı saña
Bî-ḥurûf şavtsuz virür nuṭṭkı saña
- 239 Vuşlata irer bu rûḥıñ şâhid ol
İrgürür nûrını câna ḥâmid ol
- 240 Getüren zâtına şâh-ı enbiyâ
Kâṭ'-ı bürhân delilîndir 'ulâ
- 241 Bâkî eyler zât-ı pâkinde seni
Kim durur tutan bilen bu ḥücceti
- [9a] 242 İr fenâdan fânî olmuşlar bulur
Hem beḳâdan bâkî olmuşlar bulur
- 243 Baḳ delil ile gelür Qur'ân saña
Serv-i 'arz-ı ḥüsn ile bürhân saña
- 244 Hâḳ buyurdu *rahmeten lil'âlemîn*¹
Gör ki kimdir raḫmetiñ bâkî hemîn
- 245 Raḫmet olmasa biri olmaz idi
Ḥalk olup bu 'âleme gelmez idi
- 246 Cümlesine bil ki raḫmetden gelür
Ol şefâ'at şânı Aḫmed[d]en gelür
- 247 Muştafânîñ varlığınadır kamu
Adı Maḫmûd yoḳdur andan sevgülü
- 248 Her biri bir dürli raḫmet buldılar
Kimi dünyâ kimi 'uḳbâ oldılar
- 249 Kimisi dünyâda buldı varını
Kimisi 'uḳbâda buldı nûrını
- 250 Her biri bir şan'at ile tütüdü yol
Her biri bir renge hem oldu vuşul
- 251 Dü şırâṭda yolu yerin buldılar
Biri 'illîn biri siccîn oldılar
- [Vezin: _._._/_._._/_._._/_._.]
- 252 *Muştafânîñ ḫürmetine cümle maḫlûḳ oldu var*
Vir şalâvat 'avf ider 'işyânımızı Kirdigâr

¹ (Kur'ân-ı Kerîm 21: 107) "Alemler için rahmet"

[Vezin: _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _]

- 253 Şor bugün meydân-ı 'ışkından haber
Aç şimâhıñ¹ ola te'sîr hem başar
- 254 Ravza-i gülşende şanıñ aňlagıl
Bâğ-ı hayretde vişâliñ aňlagıl
- 255 Alasıñ hüsñünden anıñ hoş koğu
Bulasıñ nūrından anıñ müşk-bü
- 256 Vech-i pâkiñ nūrına bend it teni
Çekme sed bu cismine bul sen seni
- 257 Yağ fitiliñ şem'esinden bul cenâh
Nevvirü kübürekum emri îzâh
- [9b] 258 Gice gündüz farkı cândan olmasun
Sırrını cânında kimse tuymasun
- 259 Redd kılmaz geleni eyler kabül
Var mı tâkat bulasıñ o şâha yol
- 260 Merhamet kâni odur şâhib-â'tâ
Menba'u'l-âyât odur nûru'l-hüdâ
- 261 Diñle bir miqdâr anıñ ahlâkıñı
Zıkr iderdi dâ'imâ hallâkıñı
- 262 Kâb-ı kavseyn iken o şâh-ı cihân
Yalvaru[r] Mevlâsına dirdi emân
- 263 Şâhiken almaz idi câna şafâ
Eyler idi cânı cânâna fedâ
- 264 Şâdıku'l-va'd idi faħru'l-mürselin
Olmadı zâtında aşlâ ba'zı kîn
- 265 İtmedi 'ömründe kimseye ezâ
Kendine maħşûş idi 'ilm-i hayâ
- 266 Gitse dârına biri yokdı yasağ
İncidüp urmaz idi gönlüne dâğ
- 267 Gelselerdi yanına şîrin-kelâm
İder idi hem tevâzu' o imâm

¹ şimâhıñ: şimâhıñ

- 268 Meclisinde hayr idi her şoḥbeti
Eylar idi efḳarile ülfeti
- 269 Herkese ider idi hayr-ı du‘ā
Hem tebessümle dir idi merḥabā
- 270 Kimseniñ dimezdi ardından kelām
Ḥayrıla ābād idi sözü tamām
- 271 Māsivāya itmez idi raġbeti
Cümleden yeg çeker idi dehşeti
- 272 Kimseniñ urmazdı ḥālın yüzine
‘İlm-i şer‘iden oḳurdı özine
- 273 Şulḥ iderdi ‘arz iderlerse añā
Ṭoġrı şer‘ ile baḳardı her yaña
- 274 İtmez idi bī-hūde aşlā ḥiṭāb
Şaçar idi incüler gibi cevāb
- [10a] 275 Gice gündüz ḥavf idi dā‘im işi
Göñlüne almazdı başka teşvīşi
- 276 Döker idi yaş baş ḳomaz idi
Ḥāb-ı rāḫatda olup yatmaz idi
- 277 Ḥükmine rāzī idi her ne gelür
Cümle kendinden bulurdu ne ḳılır
- 278 Ḳıl tefekkür ḫālını ey müşteri
Var mı bizde bu ‘alāmetden biri
- 279 Añladıñ mı ḫulḳını çekme firāḳ
Sünnetidir ṭut bunı olma ırāḳ
- 280 Ümmet isen ‘aşḳıla ṭur bu ḳıyām
Eyle icrā bulasıñ sen de maḳām
- [Vezin: _._._/_._._/_._._/_._.]
- 281 *Muştafāniñ ḫürmetine cümle maḫlūḳ oldı var
Vir şalāvāt ‘avf ider ‘işyānımız Kirdigār*
- [Vezin: _._._/_._._/_._._/_._.]
- 282 Bāġ-ı ḫaḳīḳatdir gözüm özge bu cānım Muştafā
‘İlm-i şer‘atdan özüm bāḳī ḫayātım Muştafā

- 283 Cân u dilim oldı esîr seniñ tapuñda ey dil-ber
Cünde oldum bir fidân revnağ fidânım Muştafâ¹
- 284 'İşkiñla taldı bu cihân hüsünde bu cümle-i cân
Olmaz qarâr bize mekân kevn ü mekânım Muştafâ
- 285 Er hamda ol hüsünüñ cilâ özge cemâli sendedir
Gel 'âşıkân ile tapu seyyid hübânım Muştafâ
- 286 'İlm-i nezâket sendedir cümle fezâlet sendedir
Bâkî vişâl zâtındadır elde fermânım Muştafâ
- 287 Bâğ-ı İrem kanda olur vechinde bir hardal degil
Mağv oldı her 'ummânları her bir 'ummânın Muştafâ
- 288 'İlm-i ledün hükmi odır feyz-i cemâl nûrı odır
Cümle cihân hubbı odur 'ışkım dîvânım Muştafâ
- 289 Gir bâbına ihsânı bul cânında sen bürhânı bul
Bâkî dilâ handânı bul 'ilmim bürhânım Muştafâ
- 290 Ebûbekir tutdı vağan yürüdi önünce hemân
Ser-dâr-ı sulţân o cân şâhib-meydânım Muştafâ
- [10b] 291 Geldi 'adâletle 'Ömer mi'mâr-i dindir ol kamer
Viridi bu cihâna hayr açdı imânım Muştafâ
- 292 'Osmân hayâda buldı cân oldı bu demde armağan
Cem' eyledi Qur'ânı viridi zî-şadânım Muştafâ
- 293 Hayder 'Alidir bil na'im oldı şecâ'atda muķim
Feth eyledi bu 'âlemi esrâr pinhânım Muştafâ
- 294 Hasan gökler bâğıdır 'âlemde ihyâdır olur
Nüş itdi sem kıldı şabûr kenz-i ihsânım Muştafâ
- 295 Şabrın harîsesi şadâ Hüseyn şehid-i Kerbelâ
Kimden iden vaşfiñ edâ şâhib-nişânım Muştafâ
- 296 Mâtemle taldı bu cihân serdâr-ı 'âşıkdır hemân
Taşdık idüp eylen imân vird-i zebânım Muştafâ
- 297 Fâţıma-[y] Zehrâ 'aziz hiç gelmedi böyle temiz
Viridi Çalab hüccet aña şundu nişânım Muştafâ

¹ Bu dizenin kalıbı "fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün"dür.

298 Ben mücrimem çokdır haṭā eyle қаpuñda sen beḳā
 ‘İlmiñ bānī sensiñ şehā cānda nūrānım Muştafā

[Vezin: _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _]

299 Muştafānıñ ḥürmetine cümle maḥlūk oldı var
 Vir şalāvāt ‘avf ider ‘işyānımız Kirdigār

KAYNAKÇA

- Canım, Rıdvan (2011). *Divan Edebiyatında Türler*. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Devellioğlu, Ferit (1997). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*. Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları.
- Dilçin, Cem (2009), *Yeni Tarama Sözlüğü*, Ankara: TDK Yayınları
- <https://kuran.diyaret.gov.tr/> Erişim Tarihi: 20.11.2020
- Köksal, M. Fatih (2011). *Mevlid-nâme*. Ankara: TDV Yayınları
- Özel, Ahmet (2004). *Mevlid*. TDV İslam Ansiklopedisi. C. 29. s. 475
- Parlakpınar, Murat (2020). *Eski Anadolu Türkçesiyle Yazılmış Bilinmeyen Bir Mevlid: Cevherî'nin Mevlûd-ı Sultanu'l-Enbiya'sı*. Turkish Studies – Language and Literature C. 15, S. 3 Ankara: s. 1449-1507
- Parlatır, İsmail (2009). *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*. Ankara: Yargı Yayınevi.
- Rağib el-İsfahani (2017). *Kur'an Kavramları Sözlüğü Müfredat*. (Haz. Mustafa Yıldız). İstanbul: Çıra Yayınları.
- Sarı, Mevlut (1984), *El-Mevârid Arapça- Türkçe Lügat*, İstanbul: İpek Yayınları
- Şemsettin Sami (2007). *Kamus-ı Türkî*. İstanbul: Çağrı Yayınları.